

ตำนานปวงเทพ
ทั้งไทยและเทศ
รวมถึงสัตว์มหัศจรรย์
แห่งแดนหิมพานต์

กำเนิด เทวดา

เรียบเรียง : มาลัย (จุฑารัตน์)

ลำดับที่ ๑๒๙๓

กำเนิดเทวดา

เรียบเรียง : มาลัย (จุฬารัตน์)

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม ๒๕๖๒

ราคา ๕๖๕ บาท

พิมพ์โฆษณาครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายแล้ว

© สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๕๘

ไม่อนุญาตให้สแกนหนังสือ หรือคัดลอกเนื้อหาส่วนหนึ่งส่วนใดเพื่อสร้างฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์และเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วเท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมสำนักหอสมุดแห่งชาติ

มาลัย (จุฬารัตน์).

กำเนิดเทวดา.-กรุงเทพฯ : สตาปอร์นบุ๊คส์, ๒๕๖๒.

๔๙๖ หน้า.

๑. เทพปรกรณัม. ๒. การเกิด - เทพปรกรณัม. I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๖๔.๓๑๒๑๑

ISBN 978-616-00-3775-9

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : บริษัทสตาปอร์นบุ๊คส์ จำกัด

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร/บรรณาธิการอำนวยการ : วรพันธ์ โลกิตสถาพร กรรมการผู้จัดการ : ดร. สุภคัชฎา โลกิตสถาพร

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ/บรรณาธิการบริหาร : เจติยา โลกิตสถาพร ที่ปรึกษาด้านบรรณาธิการ : รศ. ประพนธ์ เรืองณรงค์

ผู้จัดการฝ่ายขาย : กิ่งแก้ว ลิขะไชย บรรณาธิการสร้างสรรค์ : พัชรี แต่แดงเพชร

หัวหน้ากองบรรณาธิการสร้างสรรค์นวนิยาย : พิชชาพร บุญส่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร : สุรียกานต์ พรหมมงคล

บรรณาธิการเล่ม : บุญเอก พุกกะวดีวัฒนา นพวัฒน์ สุวรรณช่าง พิสูจน์อักษร : สุนันทา สุนันท์ภักดี

ออกแบบปก : กฤษดา รอดหลง ปกภาพประกอบ : ประเวศน์ หนูจีน รูปเล่ม : อนุรักษ บัวกิ่ง จุฬาลักษณ์ เตชะรุ่งเรืองวิทย์

พิมพ์ที่ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย บริษัทสตาปอร์นบุ๊คส์ จำกัด

๑๘ ซอยลาดปลาเค้า ๖๓ ถนนลาดปลาเค้า แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๒๒๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๐ ๓๘๕๕-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๓๕๗๐

กองบรรณาธิการ : spbbooks@hotmail.com

กองบรรณาธิการสร้างสรรค์ฉบับ : satapornbooks.editor@gmail.com

ฝ่ายสำนักงาน : info@satapornbooks.com

www.satapornbooks.com

หากท่านผู้อ่านพบหนังสือไม่ได้มาตรฐาน เช่น หน้ากระดาษสลับกัน หน้าขาดหาย การเข้าเล่มไม่สมบูรณ์
สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดขอเปลี่ยนหนังสือใหม่ให้ท่าน โปรดติดต่อและส่งหนังสือคืนพร้อมระบุรายละเอียดการชำรุด
ไปตามที่อยู่ด้านบน หรือ โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๓๘๕๕-๖ ต่อ ๒๑, ๕๔, ๕๖

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคม
ผู้พิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือ
แห่งประเทศไทย

สารบัญ

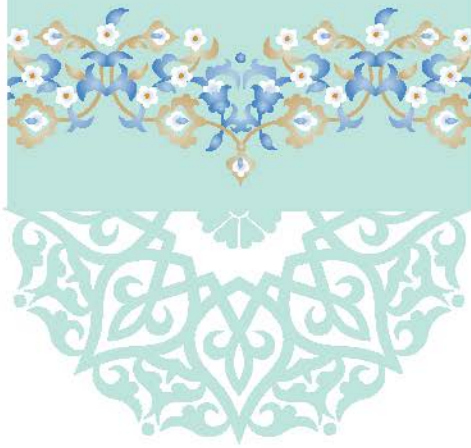
- ภาคเทวโลก -

สวรรค์	๑๑	พระวรุณ	๑๘๕
พระศิวะ	๒๐	ท้าวกุเวร	๑๙๖
พระอุมา	๒๗	พระพาย	๒๑๕
พระนารายณ์	๓๒	พระอัคนี	๒๒๓
พระลักษมี	๓๘	พระอินทร์	๒๓๒
พระพรหม	๔๘	อินทราณี	๒๕๖
พระสร้อยวดี	๕๕	เมฆลา	๒๗๐
พระคงคา	๖๐	รามสูร	๒๗๙
พระธรณี	๖๙	พระวิศ्वกรรม	๒๘๕
พระคเณศ	๗๕	พระปัญจสิขรคณธรรพราช	๒๙๕
พระขันทุกุมาร	๘๔	นางสุริยวัจฉสา	๓๐๒
พระกามเทพ	๙๐	(พระปัญจสิขรคณธรรพราช ๒)	
พระอาทิตย์	๙๖	พระนารท	๓๐๘
พระจันทร์	๑๐๓	พระกัศยปเทพบุตร	๓๑๔
พระอังคาร	๑๑๑	พระอหิติ	๓๑๙
พระพุธ	๑๑๙	พระทักษะ	๓๒๖
พระพฤหัสบดี	๑๒๘	มนสาเทวี	๓๓๑
พระศุกร์	๑๓๗	พระอัคนี	๓๓๙
พระเสาร์	๑๔๗	พระนางอุษาเทวี	๓๔๔
พระราหู-พระเกตุ	๑๕๗	เทวยานี	๓๕๑
พระยม	๑๗๕		

- ภาคหิมพานต์ -

ป่าหิมพานต์	๓๖๐	อัปสรบั๊กษี	๔๑๔
สัตว์หิมพานต์	๓๖๕	มัจฉิศา	๔๑๕
ราชสีห์	๓๖๗	อสูรบั๊กษา	๔๑๖
ไกรสรราชสีห์	๓๖๘	อสูรมัจฉา	๔๑๗
กาละสีหะ	๓๖๙	อสูรกายูภักษ์	๔๑๘
บัณฑุราชสีห์	๓๗๐	กบิลบั๊กษา	๔๑๙
ดิณสีหะ	๓๗๐	พานรมฤค	๔๒๐
กินนร-กินรี	๓๗๒	มัจฉานุ	๔๒๑
ครุฑ	๓๘๐	สิงหพานร	๔๒๓
มยุระเวหนไต่ย	๓๘๓	มกรคชสีห์	๔๒๔
สุบรรณเหมมราช	๓๘๔	มังกรจีน	๔๒๕
สุบรรณแหรา	๓๘๖	มังกรสกุณี	๔๒๖
พยัคฆ์เวหนไต่ย	๓๘๙	มังกรวิหค	๔๒๗
เสือปีก	๓๙๐	ม้ามังกร	๔๒๘
นาค	๓๙๒	สกุณเมมกร	๔๓๑
นาคบั๊กษิน	๓๙๕	เหรา	๔๓๑
นาคอัสดร	๓๙๖	กรินทร์บั๊กษา	๔๓๒
อนันตนาคราช	๓๙๙	กัทิมิ	๔๓๓
ปลาอาหนนท์	๔๐๑	คชบั๊กษา	๔๓๔
กุมภินิมิตร	๔๐๔	คชสีห์	๔๓๕
เงือก	๔๐๕	คชสีห์สินธุ์	๔๓๖
มยุระคนธรรพ์	๔๐๙	ช้างฉัททันต์	๔๓๗
มังกะลีผล	๔๑๐	ระมาต	๔๔๒
อรหัน	๔๑๓	วาริภูษร	๔๔๓

สกุนคชสิทธิ์	๔๔๔	กิเลนปีก	๔๗๐
เกสรสิงหะ	๔๔๕	งายไส	๔๗๑
ไกรสรคาวี	๔๔๖	ตุงค์ไกรสร	๔๗๒
ไกรสรนาค	๔๔๗	ตุงค์ปักชิน	๔๗๓
ไกรสรปักษา	๔๔๘	ทิจากรมฤค	๔๗๔
ไกรสรวาริน	๔๔๙	มฤคเหมราช	๔๗๕
ทักทอ	๔๕๐	สินธพกุญชร	๔๗๖
ทิจากรจตุบาท	๔๕๑	สินธพน์ทิตี	๔๗๗
นรสิทธิ์	๔๕๒	เหมราชอัสตร	๔๗๘
ปักชินสิทธิ์	๔๕๕	อัสตรวิหค	๔๗๙
พยัคฆ์ไกรสิทธิ์	๔๕๖	อัสตรเวธา	๔๘๐
สกุนไกรสร	๔๕๗	ไก่อ้งเกี้ย	๔๘๑
สิงห	๔๕๘	ไก่อเสฉวน	๔๘๒
สิหรามังกร	๔๕๙	ไก่อฮกเกี้ยน	๔๘๓
สิงหคักดา (สิงหคักดา)	๔๖๐	นกการวิก	๔๘๓
สิงหสุบรรณ	๔๖๑	นกหันทิมา	๔๘๕
เหมราช	๔๖๒	นกเทศ	๔๘๖
โต	๔๖๓	นกหัสติน	๔๘๗
โตเทพสิงหะ	๔๖๔	สกุนแหรา	๔๘๘
โตเทพสิงหะพานร	๔๖๕	สินธูปักษี	๔๘๙
โลโต	๔๖๖	หงส์	๔๙๐
ปางแปลง	๔๖๗	หงส์จิน	๔๙๔
สิงโตจีน	๔๖๘	บทส่งท้าย	๔๙๕
กิเลนจีน	๔๖๙		

สวรรณค์

สวรรณค์ คำคำนี้ปรากฏอยู่ในวรรณคดีเสมอ ส่วนใหญ่จะบอกกล่าวให้ผู้อ่านได้รู้ว่า สวรรณค์คือที่อยู่อันแสนสะดวกสบายของบรรดาเทวดานางฟ้าทั้งหลาย เต็มไปด้วยสิ่งของล้ำค่าสวยงาม แต่สวรรณค์อยู่ที่ไหน? มีลักษณะอย่างไร? ไม่ค่อยจะได้บอกไว้ให้ชัดเจนแจ่มแจ้งนัก มีวรรณคดีบางเล่มบอกเล่ารายละเอียดของสวรรณค์เอาไว้เหมือนกัน แต่พอนำคำบอกเล่าเหล่านั้นมาเทียบเคียงกันเข้าก็เกิดความสับสนขึ้นอีก เพราะสวรรณค์จากวรรณคดีแต่ละเรื่องมีทั้งส่วนที่คล้ายกันและส่วนที่แตกต่างกัน ทำเอาผู้อ่านเป็นงงไปตามๆ กัน ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าวรรณคดีไทยเรานั้นได้รับอิทธิพลจากศาสนาสำคัญๆ ถึงสองศาสนาด้วยกัน คือจากศาสนาพราหมณ์ (ปัจจุบันได้วิวัฒนาการมาเป็นศาสนาฮินดูแล้ว) และศาสนาพุทธ ทั้งสองศาสนาที่ว่ามานี้ต่างมีหลักความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของสวรรณค์แตกต่างกันออกไป

ศาสนาพราหมณ์เป็นศาสนาที่เก่าแก่มากที่สุดศาสนาหนึ่งก็ว่าได้ เพราะราวห้าพันกว่าปีล่วงมาแล้ว ชนชาติอารยันเผ่าหนึ่ง (เรียกตามภาษา

ประวัติศาสตร์ว่า 'เผ่าอินเดียยุโรป' หรือ 'อินเดียนโบราณ') ซึ่งมีถิ่นฐานเดิม อยู่บริเวณหนึ่งในเอเชียกลาง ได้อพยพจากถิ่นเดิมและเดินทางเข้าไปอยู่ใน ดินแดนเปอร์เซีย (ปัจจุบันคือประเทศอิหร่าน)

ในระหว่างอพยพ ชนเผ่านี้ได้แตกแยกออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่ง ยังคงเดินทางไปตั้งหลักแหล่งใหม่ในเปอร์เซียตามเป้าหมายเดิม ส่วนอีก กลุ่มหนึ่ง (พวกนี้มีชื่อเรียกเฉพาะว่า ชาวอริยกะ) ได้แยกตัวเดินทางลงสู่ ดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดียแถบลุ่มแม่น้ำสินธุ (สินธุ) และตั้งหลักแหล่งถาวรอยู่ ณ ที่นี้ (ชาวอริยกะออกเสียง ส เป็น ท หรือ ฮ และ ฐ เป็น ด ดังนั้นคำว่า สินธุ จึงกลายเป็น ฮินดู ในภายหลัง)

นอกจากจะเข้าตั้งถิ่นฐานแล้ว ชาวอริยกะยังได้นำเอาวัฒนธรรมใน เรื่องความเคารพเชื่อถือในเทวดาหรือเทพเจ้าเข้ามาสู่ประเทศอินเดียอีกด้วย เทพ (เทพเจ้าหรือเทวดา) ที่สำคัญที่สุดในยุคแรกๆ ก็คือ พระอินทร์ ผู้ทรงเป็นเจ้าแห่งสวรรค์และยอดนักรบ ต่อมาชาวอริยกะได้เคารพเทพอีก องค์อย่างสูงสุด (ตอนนี้พระอินทร์เริ่มถอยลงมาเป็นเทพชั้นรอง) ว่าทรงเป็น ผู้สร้างทุกสรรพสิ่งทั่วจักรวาล ไม่ว่าจะในโลก มนุษย์ หรือสิ่งสสารสัตว์

เทพองค์นี้คือ พระพรหม นี่คือจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของศาสนา พราหมณ์ แต่ศาสนาพราหมณ์ไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านี้ ยังคงวิวัฒนาการ ต่อไป เทพสำคัญๆ จึงเพิ่มขึ้นอีกหลายองค์ เช่น พระศิวะ พระนารายณ์ พระอุมา พระสรัสวดี พระคเณศ พระขันทีกุมาร และเมื่อมีเทพก็ต้องมี ที่อยู่อาศัยของเทพ ซึ่งก็คือ สวรรค์ นั่นเอง

สวรรค์ตามจินตนาการในวรรณคดีที่อิงความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ นั้นตั้งอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย ทางทิศเหนือของประเทศอินเดีย

เทือกเขาหิมาลัย เป็นเทือกเขาที่มหึมาโหดร้ายมาก แดงมียอดเขาสูง ชั้นสลับซ้อนมากมาย (ยอดเขาเอเวอเรสต์ที่สูงที่สุดในโลกก็อยู่ในเทือกเขา นี้ด้วย) และเพราะความสูงชันมากนี่เองที่ทำให้ยอดเขาเหล่านี้มีหิมะปกคลุม อยู่ตลอดปี จึงเป็นที่มาของชื่อเทือกเขาหิมาลัย (หิมะ+าลัย = หิมาลัย)

สวรรค์ที่สำคัญๆ ตามความเชื่อทางพราหมณ์นั้นมียุทธ์แห่ง คือ

เทือกเขาหิมาลัยทอดตัวผ่านแคว้นแคชเมียร์ของอินเดีย ชาวฮินดูเชื่อกันว่าเป็นที่ตั้งของสวรรค์และเขาที่ประทับของทวยเทพ เช่น เขาไกรลาส

๑. ยอดเขาพระสุเมรุ ซึ่งเป็นที่สถิต (อยู่) ของพระอินทร์ (ตามตำราว่าเขาแห่งนี้เป็นทองคำแท้ทั้งเขา ฟิงแล้วน้ำลายหก)

๒. ยอดเขาไกรลาส ที่สถิตของพระศิวะและพระอุมา (ยอดเขาแห่งนี้มีอีกชื่อหนึ่งว่า ฝาเผือก เพราะมีสีขาวดั่งเงินยวง คงเป็นเพราะหิมะปกคลุมอยู่ตลอดเวลา)

๓. พรหมโลก ที่สถิตของพระพรหมและพระสรัสวดี (ตามวรรณคดีไม่ค่อยพูดถึงลักษณะของพรหมโลกเท่าไร แต่สันนิษฐานว่า คงเป็นยอดเขาอีกแห่งหนึ่งในเทือกเขาหิมาลัยเช่นกัน)

๔. เกษียรสมุทร หรือทะเลน้ำนม ซึ่งอยู่ระหว่างกลางสวรรค์ทั้งสามแห่งข้างต้น เป็นที่สถิตของพระนารายณ์และพระลักษมี

นอกจากสวรรค์สำคัญทั้งสี่แห่งนี้แล้ว ยังมีสวรรค์อื่นๆ อยู่ตามยอดเขารอบนอกอีก ซึ่งเป็นที่สถิตของเหล่าเทพชั้นรองลงมา

นี่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสวรรค์ในระยะต้นๆ ที่ว่า สวรรค์มีตัวตนที่ตั้งแน่นอน คนเราอาจจะสามารถไปถึงได้ด้วยร่างกายที่มีเลือดเนื้อตามปกตินี้ (อย่างในวรรณคดีเรื่อง *รามเกียรติ์* และ *ศกุนตลา*) ซึ่งต่อมาความเชื่อนี้ได้เปลี่ยนไปว่า สวรรค์มีสภาวะทิพย์ คนเราจะไปถึงได้ก็ต่อเมื่อตายไปแล้ว (หมายถึงคนดีเท่านั้นนะ อย่างในเรื่อง *มหาภารตะ*)

ส่วนความเป็นอยู่ของเทวดานางฟ้านั้น ทางพราหมณ์เชื่อว่า พวกนี้เป็นอมตะ คือไม่มีวันตาย ดังนั้นเทพท่านใดได้ครองตำแหน่งอะไรก็อุ่นใจได้เลยว่า มันคงยืนนานกันชั่วนิรันดร์กาล

ดูสวรรค์ตามความเชื่อทางพราหมณ์มาพอหอมปากหอมคอกันแล้ว คราวนี้ลองหันมามองทางพุทธกันดูบ้าง ศาสนาพุทธเกิดหลังศาสนาพราหมณ์ประมาณสองพันกว่าปี แต่มีอิทธิพลต่อวรรณคดีไทยไม่น้อยไปกว่าศาสนาพราหมณ์เลย

วรรณกรรมไทยที่เก่าแก่ที่สุดที่กล่าวถึงเรื่องนี้ก็คือ *ไตรภูมิพระร่วง* (*ไตรภูมิภิกขา*) ซึ่งพระมหากษัตริย์ราชที่ ๑ หรือพญาลิไทย แห่งกรุงสุโขทัย ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. ๑๘๘๘

ในหนังสือ *ไตรภูมิพระร่วง* กล่าวถึงที่ตั้งของภูมิทั้งสาม (สวรรค์ โลกมนุษย์ และนรกกับอบสูรกายภูมิ) ว่ามีเขาพระสุเมรุอยู่ตรงกลาง ล้อมรอบด้วยเขาบริวารและมหาสมุทรสลับกันอีกอย่างละเอียดชั้น (มหาสมุทรที่ว่านี้ในวรรณคดีเรื่อง *กากี* เรียกชื่อว่า ลีทันดร) ถัดออกมาเป็นทวีปทั้งสี่ที่มีมนุษย์อยู่อาศัย (ในวรรณคดีจึงมักเรียกประเทศอินเดียว่า ชมพูทวีป) แล้วล้อมด้วยกำแพงจักรวาลเป็นชั้นสุดท้าย

ส่วนสวรรค์ตามไตรภูมินั้นได้แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ สามประเภทคือ

๑. จกามาวจร คือยังข้องเกี่ยวกับด้วยความรักใคร่ใคร่ ผู้ที่อาศัยอยู่บนสวรรค์ประเภทนี้จึงมีสองเพศ คือ เทวดาเพศชาย และนางฟ้าเพศหญิง

คติสวรรค์ใน ไตรภูมิพระร่วง ปรากฏอยู่ตามงานศิลปะต่างๆ ของไทย
อาทิ จิตรกรรมฝาผนัง

สวรรค์ประเภทนี้มีด้วยกันหกชั้น

ชั้นแรก ซึ่งมีความสูงน้อยที่สุด มีความสูงระดับเดียวกับยอดเขา
ยุคนธร คือ สี่หมื่นสองพันโยชน์จากระดับน้ำในมหาสมุทร ชื่อว่า จาตุมหา
ราชา เป็นที่สถิตของท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่องค์ (สวรรค์ชั้นนี้บ้างก็ลงความ
เห็นว่า อยู่บนยอดเขายุคนธรเลย แต่บ้างก็ว่า เพียงแค่มีระดับความสูงเสมอ
กันเท่านั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องตั้งอยู่บนยอดเขาแต่อย่างใด เพราะสวรรค์มี
สภาวะเป็นทิพย์)

ชั้นที่สอง มีความสูงเหนือขึ้นไปอีกเท่าตัว คือ แปดหมื่นสี่พันโยชน์
สูงเสมอยอดเขาพระสุเมรุ ชื่อ ดาวดึงส์ หรือ ไตรตรึงษ์ พระอินทร์ประทับ
อยู่ที่ชั้นนี้ (ชื่อพระอินทร์กับเขาพระสุเมรุนี้พ้องกับคติทางพราหมณ์พอดี)

ชั้นที่สาม ชื่อ ยามา อยู่สูงหนึ่งแสนหกหมื่นแปดพันโยชน์ เป็นที่สถิต
ของพระสยามเทวาธิราช

ชั้นที่สี่ ชื่อ ดุสิต อยู่สูงสามแสนสามหมื่นหกพันโยชน์ เชื่อกันว่า
สวรรค์ชั้นนี้เป็นที่ประทับของพระโพธิสัตว์ก่อนจะมาประสูติเป็นพระพุทธเจ้า
ชั้นที่ห้า ชื่อ นิมมานรดี อยู่สูงหกแสนเจ็ดหมื่นสองพันโยชน์
ชั้นที่หก ชื่อ พรนิมิตตวสวัตดี อยู่สูงหนึ่งล้านสามแสนสี่หมื่นสี่พัน
โยชน์

(จะเห็นได้ว่าพอฟันชั้นดาวดึงส์มาแล้ว สวรรค์ต่างอยู่สูงขึ้นไปบน
ท้องฟ้าเฉยๆ โดยไม่ได้อาศัยอิงยอดเขาใดๆ ทั้งสิ้น)

๒. รูปาวจร คือพรหมที่มีรูป (พระพรหมตามคติพุทธต่างจากพรหม
ตามคติพราหมณ์ พรหมตามคติพราหมณ์มีเพียงองค์เดียว ทรงเป็นผู้สร้าง
ทุกสรรพสิ่งทั่วจักรวาล แต่พระพรหมตามคติพุทธมีมากมายหลายองค์ตาม
แต่บุญที่ทำไว้ และไม่ได้เป็นผู้สร้างโลกหรือจักรวาลแต่อย่างใด) มีด้วยกัน
สิบหกชั้น อยู่สูงขึ้นไปจาก จกามาวจร (๖ แปลว่า หก จกามาวจร แปลว่า
สวรรค์ชั้นกามาวจรหกชั้น) โดยจะมีความสูงเพิ่มเป็นทวีคูณขึ้นไปเรื่อยๆ
จากชั้นต้นไปถึงชั้นสูงสุดชั้นที่สิบหก สวรรค์ประเภทนี้นิยมเรียกว่า พรหม
โลก และมีชื่อเฉพาะของแต่ละชั้นดังนี้

ชั้นที่หนึ่ง	พรหมปาริฉตชาภูมิ
ชั้นที่สอง	พรหมปโรหิตาภูมิ
ชั้นที่สาม	มหาพรหมภูมิ
ชั้นที่สี่	ปริตตาภูมิ
ชั้นที่ห้า	อัปมาณภูมิ
ชั้นที่หก	อภัสสราภูมิ
ชั้นที่เจ็ด	ปริตตาสูภาภูมิ

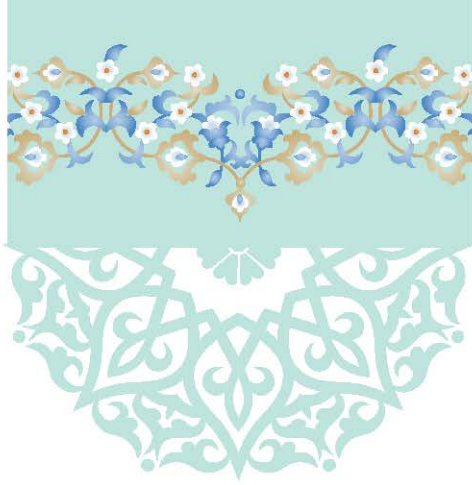

- ชั้นที่แปด อัปปมาณสุภามุมิ
- ชั้นที่เก้า สุภากิณฑามุมิ
- ชั้นที่สิบ เวทฬผลามุมิ
- ชั้นที่สิบเอ็ด อลัญญิมุมิ
- ชั้นที่สิบสอง อวิหามุมิ
- ชั้นที่สิบสาม อจัตปามุมิ
- ชั้นที่สิบสี่ สุทัตถามุมิ
- ชั้นที่สิบห้า สุทัตถิมุมิ
- ชั้นที่สิบหก อกนิฏฐามุมิ

๓. อรูปาวจร หรือพรหมไม่มีรูป พรหมโลกประเภทนี้มีสี่ชั้น อยู่สูงขึ้นไปอีก พระพรหมที่อยู่ ณ ที่นี้จะมีแต่จิตไม่มีรูปร่าง ชื่อเฉพาะของพรหมโลกประเภทนี้คือ

- ชั้นที่หนึ่ง อากาสานัญจายตนภูมิ
- ชั้นที่สอง วิญญาณัญจายตนภูมิ
- ชั้นที่สาม อากิญจัญญายตนภูมิ
- ชั้นที่สี่ เนวลัญญาณาลัญญายตนภูมิ

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้คือสวรรค์ตามความเชื่อทางพุทธ ซึ่งก็เป็นที่สนุกสนานสบายไม่แพ้สวรรค์ตามความเชื่อทางพราหมณ์เลย แต่เทวดา นางฟ้า หรือแม้แต่พระพรหมตามความเชื่อทางพุทธนั้น มีเกิดมีดับตามแต่บุญกรรม จึงไม่ใช่พวกอมตะ และไม่สามารถรักษาตำแหน่งต่างๆ ไว้ได้ตลอดกาลอย่างทางพราหมณ์ เพราะทางพุทธสอนไว้ว่าทุกสิ่งไม่จีรัง เว้นแต่นิพพานเท่านั้น ที่เที่ยงแท้ ดังนั้นทุกชีวิตจึงไม่ควรอยู่ด้วยความประมาทหรือลุ่มหลง ❀

พระศิวะ

พระศิวะ เป็นพระนามของพระเป็นเจ้า (เทวดาหรือเทพเจ้า) ผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดองค์หนึ่งในศาสนาพราหมณ์ ซึ่งได้รับความเคารพบูชาอย่างสูงมาแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน (ปัจจุบันศาสนาพราหมณ์ได้วิวัฒนาการมาเป็นศาสนาฮินดู และแยกออกเป็นสองนิกายใหญ่ๆ คือ ไศวนิกาย ซึ่งเคารพบูชาพระศิวะเป็นเทพสูงสุด และไวษณพนิกาย ที่นับถือพระวิษณุ หรือพระนารายณ์เป็นเทพสูงสุด)

ในทางวรรณคดีไทยเรามักรู้จักพระศิวะในพระนาม ‘พระอิศวร’ (ถึงตรงนี้ท่านที่เคยอ่าน *รามเกียรติ์* มาแล้วคงร้องอ๋อไปตามๆ กัน)

กำเนิดของพระศิวะนั้นมีด้วยกันมากมายหลายตำนาน บ้างก็ว่าทรงเป็นโอรสของพระกัศยป กับพระนางสุรภี บ้างก็ว่าเกิดจากพระนลาฏ (หน้าผาก) ของพระพรหม หรือบางทีก็ว่าเกิดจากโลหิตของพระพรหมที่หยดลงไปเือกองไฟขณะกำลังบำเพ็ญตบะ และบางตำนานกล่าวว่าทรงเกิดจากบั้นกลางพระองค์ของพระนารายณ์ก็มี

แต่ในคัมภีร์ที่มีอยู่ในหอสมุดวชิรญาณเล่าถึงกำเนิดของพระศิวะว่า ทรงเกิดขึ้นด้วยตัวของพระองค์เอง คือเมื่อเกิดเพลิงบรรลัยกัลป์สร้างโลก แล้วเหลือแต่ความเว้งว่างเปล่าของห้วงอวกาศอันไพศาล พระเวทและพระธรรมทั้งหลายจะประหลู่มกันเข้าบังเกิดเป็นองค์พระเป็นเจ้า (พระศิวะ) ขึ้น จากนั้นพระเป็นเจ้าจะทรงสร้างเทพองค์อื่นๆ ต่อๆ ไป และสรรพลิงตามลำดับ

แม้จะมีตำนานการกำเนิดมากมายหลายแบบอย่างนี้ แต่หากย้อนหลังไปยังยุคไตรเพท นาม ‘พระศิวะ’ หรือ ‘พระอิศวร’ นี้ยังไม่ปรากฏขึ้น (การแบ่งยุคในศาสนาพราหมณ์นั้นแบ่งออกเป็นสามยุค คือ ยุคไตรเพท เป็นยุคแรก ที่ได้ชื่อยุคอย่างนี้ก็เพราะพระเวทซึ่งเป็นคัมภีร์ทางศาสนามีด้วยกันสามคัมภีร์คือ

๑. ฤคเวท คัมภีร์สรรเสริญพระเป็นเจ้า
๒. ยજุรเวท คัมภีร์พิธีกรรมสังเวทพระเป็นเจ้า
๓. สามเวท คัมภีร์ท่วงทำนองในการสวดพระเวทต่างๆ

แม้ภายหลังจะมี อถรรพเวท ซึ่งเป็นคัมภีร์ทางเวทมนตร์คุณไสยที่ใช้สำหรับกระทำสาปแช่งผู้อื่น หรือแก้การกระทำที่ไม่ต้องการเพิ่มขึ้นมาอีก คัมภีร์หนึ่งชื่อยุคก็ยังคงเดิม ถัดมาก็คือ ยุคอิติहाส เป็นยุคที่สอง และยุคปุราณะ เป็นยุคล่าสุด)

แต่มีเทพองค์หนึ่งซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเกิดขึ้นแล้ว เทพองค์นี้พอเกิดก็ร้องไห้ พระผู้ให้กำเนิดจึงประหลู่มนามตามนิมิตว่า รุท (กล่าวกันว่าพระผู้ให้กำเนิดเทพรุทก็คือพระพรหมนั่นเอง และเมื่อเทพองค์นี้เกิดได้ร้องขอชื่อพระพรหมถึงแปดครั้ง จึงได้ชื่อต่างๆ กันแปดชื่อว่า ภาพ สรภาพ

ปศุสัตว์ อูครเทพ มหาเทพ รุทร อีศาน และอะคะนี ตามลำดับ)

เทพรุทรเป็นเทพที่ยิ่งใหญ่มากในยุคไตรเพท เพราะทรงอยู่เหนือการสรรเสริญและยัญกรรมทั้งปวง เป็นผู้ล้างและทำลาย ซึ่งถือกันว่าเป็นการทำให้สะอาดปราศจากโทษมลทินเพื่อจะได้มีการกำเนิดใหม่

แต่เพราะการวิวัฒนาการอยู่ตลอดมาของศาสนาพราหมณ์ทำให้เทพรุทรเสื่อมความสำคัญลง และพวกพราหมณ์ได้เคารพบูชาพระศิวะขึ้นมาแทน (นาม พระศิวะ มีความหมายว่า กรูณา หรือขุบิ ให้สะอาด ซึ่งใกล้เคียงกับลักษณะของเทพรุทรมาก) มีบางตำนานกล่าวว่าเทพรุทรและพระศิวะก็คือเทพองค์เดียวกันนั่นเอง

รูปลักษณ์โดยปกติของพระศิวะนั้นมักจะเป็นชายหนุ่มลักษณะงาม ผิวขาว (ใน ยชुरเวท ว่าผิวแดง ส่วน อถรรพเวท ว่าผิวดำ) สามเนตร (เนตรหรือตาดวงที่สามอยู่กลางหน้าผาก ซึ่งปกติตาดวงที่สามนี้มักจะปิดอยู่เสมอ เพราะเมื่อไรที่เปิดขึ้นจะทำให้เกิดไฟบรรลัยกัลป์ เฝ้ามลากลึงที่ถูกเห็นทันที) คอสีนิล (เพราะเสวยพิษพญานาคเพื่อช่วยเหลือเทพและมนุษย์เมื่อคราวกวนน้ำอมฤต คอเลยไหม้เป็นสีดำ) เกศามุ่นเป็นชฎารุ่งรัง (เพื่อกักความรุนแรงของกระแสแม่พระคงคา) มีพระจันทร์เสี้ยวเป็นปิ่น (พระจันทร์เคยถูกตัดสิทธิ์การเข้าสู่สวรรค์ พระศิวะจึงช่วยด้วยการให้พระจันทร์เป็นปิ่นและนำเข้าไปในนั้นด้วยกัน) ใข้ขลุ่ยเป็นสังวาล นุ่งห่มอย่างฤาษี บางทีก็เป็นหนังเสือหนังงวง หรือหนังช้าง แต่บางปางก็ไม่ทรงนุ่งอะไรเลย (เปลือยกาย) จึงได้อีกนามหนึ่งว่า ทิดัมพร ซึ่งแปลว่า นุ่งผ้า

อาวุธประจำองค์พระศิวะมีหลายชนิดด้วยกัน คือ ตรีศูล (ชื่อ ปินาถ) ธนู (ชื่อ อชคพ) คทายอดหัวกะโหลก (ชื่อ ขัฏ्ฐวรงค์) ปวงบาศ มฤค ลังข์

คันคร นาคเจ็ดเศียร และขวานสงคราม (ชื่อ ปรศุปาห) ซึ่งอาวุธเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในปางต่างๆ ของพระองค์ (ตามแต่ว่าในปางนั้นๆ พระคิระจะอยู่ในลักษณะไหน สอง สี่ แปด หรือสิบกร)

ทรงโคเป็นพาหนะ (โคนี้ชื่อ อุกุกราช หรือนนทิ ที่จริงเป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง ยามใดที่พระคิระจะเสด็จไปไหน เทพบุตรองค์นี้จึงแปลงร่างเป็นโค)

ลักษณะส่วนตัวเหล่านี้ของพระคิระ ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมไทยมานานแล้ว ดังคำบูชาเทวดาของเก่าที่ว่า

อนึ่งข้าสดุดีแต่พระองค์ มะหะเดวผู้ทรง
สุรภาพก่อกโลก
อันท่านธารอินทขฎา ทัดจันทรจุฑา
มณีเเกลิงโคไคล

ชื่อของพระคิระมีมากจนแทบจำไม่ไหว (วรรณคดี อมรโกษ ของอินเดียว่ามีถึงสี่สิบแปดพระนาม) แต่ชื่อที่สำคัญและเป็นที่ยึดกันมากก็คือ รุหฺร คิระ อิศวร ศาหคิระ มหาเทพ ปรเมศวร พระศลี (ผู้ถือศูล) ตริโลจนะ (สามเนตร) นิลกัณฐ์ (คอดำ) จันทรเศขร (ปีกพระจันทร์เป็นปิ่น) ปัญจมุขี (ห้าพักตร์ เทวรูปปางห้าพักตร์ของพระคิระนี้ ชาวฮินดูนับถือกันมาก ถือว่าบูชาแล้วจะหายจากโรคภัยไข้เจ็บ) อโฆระ (นำสะพรั่งกล้วย) กาละ มฤตยุนชัย (ปราบความตาย) อุกระ (ดู) วิศวนาถ (เป็นที่พึ่งแห่งโลก) และ ภูเตศวร (นายแห่งภูต)

ก็อย่างที่ทราบมาแล้วว่าพระคิระทรงมีหลายชื่อ (พระนาม) แต่ละชื่อก็ได้มาจากปางต่างๆ ซึ่งมีเทพนิยายเป็นเรื่องราวกำกับ เรื่องราวที่น่าสนใจมากที่สุดก็คือ

เมื่อครั้งพระคิระอยู่ในปางภูเตศวร (บางตำนานว่า อยู่ในพระนามมุนิเทพ) นั้น ทรงสถิตตามสุสาน มีภูตผีเป็นบริวาร ได้ทรงวิวาทกับพระสตี

ธิดาของพระทักษะ แต่พระทักษะไม่ชอบพระคิระซึ่งเป็นบุตรเขย (พระทักษะมีแต่ธิดาไม่มีโอรส แต่ท่านก็เป็นเทพที่มีธิดามากที่สุด ประมาณหกสิบสี่นางได้) ดังนั้นพอถึงยามที่จะจัดพิธีขัญกรรมใหญ่ ท่านจึงเชิญเขยทุกองค์มาร่วมด้วย เว้นไว้แต่พระคิระองค์เดียวเท่านั้น

พระสตีจึงไปต่อว่าบิดาที่ไม่ยุติธรรมกับเธอ แต่พระทักษะกลับยิ่งประณามพระคิระต่างๆ นานาว่า มีความประพฤติเลวทราม คบหากับภูตผี แต่งตัวปอน จะให้เชิญมาในที่ที่ชุ่มนุ้มน้ำแต่เหล่าเทพได้อย่างไร ทำให้พระสตีน้อยใจมากจนถึงกับกลั้นใจตาย แต่บางตำนานก็บอกว่า พระสตีเผาตัวเองตาย

เมื่อเรื่องนี้ทราบถึงพระคิระอะไรจะเกิดขึ้น ท่านผู้อ่านคงพอจะเดาได้ พระคิระพิโรธมาก ได้เสด็จไปทำลายพิธีของพ่อตาเสียยับเยิน แถมจัดเคียดพระทักษะโยนลงไปในไฟด้วย (ตอนไปทำลายพิธีของพระทักษะนี้ พระคิระอยู่ในปางวิรภัทร ซึ่งมีรูปร่างน่ากลัวและดุร้ายมาก)

เหล่าเทพที่มาชุมนุมในงานก็พลอยบาดเจ็บไปตามๆ กัน และพากันขอโทษขอโพยจนพระคิระเริ่มคลายพิโรธ จึงประทานพรให้เทพเหล่านั้น (ก็บรรดาเขยๆ ของพระทักษะนั่นเอง) หายบาดเจ็บ

แต่สำหรับพระทักษะนั้น เป็นเพราะเคียดถูกไฟไหม้ไปหมดแล้ว พระคิระจึงนำศิระษะแพะมาต่อให้แทน และช่วยให้พ่อตาคูรักคู่แค้นท่านนี้ฟื้นคืนชีพตจเดิม

หลังจากนั้นมาพระคิระก็มีวแต่เคราะห์ร้ายถึงพระสตี และหนีหน้าใครต่อใครไปบำเพ็ญฌานอยู่ที่เขาจักรวาล ตามประสาเทพอกหักที่ไม่อยากจะสนใจอะไรทั้งนั้น ทำเอาเหล่าเทพพากันวิตกกังวลไปตามๆ กัน เพราะขณะนั้นแทตย์ตนหนึ่งชื่อ ตารกะ (ใน *รามเกียรติ์* เรียกว่า จรีบุรุม) กำลังบำเพ็ญตบะ มีอานุภาพมาก เกรงจะมารังควานเหล่าเทวดาอีก (ก็อย่างที่รู้ๆ ว่าเทวดากับอสูรไม่ถูกกันอยู่ แทตย์ก็จัดเป็นอสูรด้วย)

เหล่าเทพจึงลงความเห็นกันเสร็จสรรพว่า อย่างไรก็ตามต้องหาทางทำให้พระคิระเลิกโศกเศร้าเสียที และกลับมาอยู่กับฝ่ายเทพอีก เพื่อเป็น

หลักประกันว่าเหตุยัถารกะไม่มีทางชนะฝ่ายเทวดาได้

ผู้ได้รับหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานนี้ก็คือ กามเทพ เจ้าแห่งความรัก กามเทพจึงนำบุษปศร อาวุธคู่มือไปยังปักอกพระศิวะให้เกิดความรักขึ้นใหม่กับพระอุมา ธิดาของพระหิมวัต ซึ่งก็ได้ผลอย่างที่ว่าเทวดาทั้งหลายต้องการ

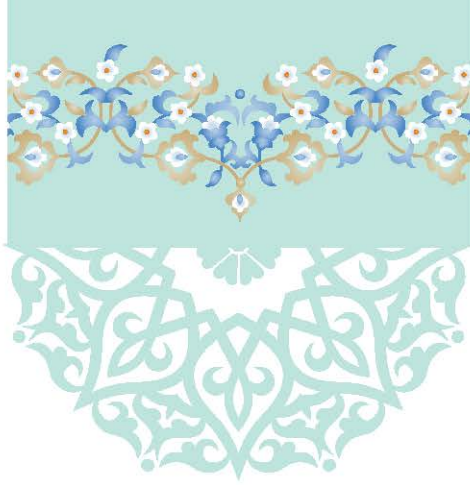
พระศิวะมีความรักครั้งใหม่ที่สุดใส่ซาบซ่านกับพระอุมา ทั้งสององค์ใช้เขาไกรลาสเป็นที่ประทับถาวร และทรงมีโอรสด้วยกันสององค์คือ พระคณศ และพระขันทกุมาร (พระโอรสองค์นี้ต่อมาได้ฆ่าตารกะตาย)

นอกจากจะรักและเกรงใจพระอุมาเป็นอย่างยิ่งแล้ว บางคราวพระศิวะก็ชอบที่จะหยอกล้อพระมเหสีด้วย ดังเช่น เคยแปลงร่างเป็นสตรีล้อพระอุมาเล่นในป่าหิมพานต์ ซึ่งเขาไกรลาส ซึ่งทำให้สิ่งมีชีวิตในบริเวณนั้นพลอยกลายเป็นเพศหญิงไปหมด รวมทั้งท้าวอิรราชที่มาประพาสป่าและหลงเข้าไปในที่นั้นด้วยต้องกลายเป็นผู้หญิงชื่อ 'อิลา' (ท่านผู้อ่านคงจำนางในวรรณคดี *อิรราชคำฉันท์* กันได้ นี่แหละเป็นที่มาของเรื่องนั้น)

แต่บางตำนานว่าไว้ว่า นอกจากพระอุมาแล้ว พระศิวะยังมีชายอื่นๆ อีก เช่น พระคงคา (พี่สาวพระอุมา) นางสนธยา (ธิดาพระพรหม) และทรงมีธิดาอีกสองนางคือ มนสาเทวี และเนตา (ข้อความนี้ได้มาจาก *อมนุษยนิยาย* ของ ส. พลายน้อย)

เรื่องราวเทพนิยายเกี่ยวกับพระศิวะยังมีอีกมาก แต่ผู้เขียนไม่สามารถนำมาเล่าได้หมด ไม่ว่าจะอย่างไร พระศิวะ หรือพระอิศวรก็ยังทรงความศักดิ์สิทธิ์อยู่เหนือจิตใจของชาวฮินดูเสมอมา แม้ว่ากาลเวลาจะผ่านไปนานนับพันปีแล้ว

สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะพระองค์ก็คือ ศิวลึงค์ (รูปอวัยวะเพศชาย) ซึ่งมีความหมายลึกซึ้งมาก เพราะหมายถึงหนึ่งในสองของต้นกำเนิดแห่งชีวิต ☸

พระอังคาร

พระอังคาร ทรงเป็นเทพนพเคราะห์ห้องค์ที่สาม และดำรงตำแหน่งเทพแห่งเลือดและสงครามด้วย

ตำนานการกำเนิดของพระอังคารนั้น ออกจะสลับซับซ้อนหลายตำราตามระเบียบของเทวดาชั้นดีทั้งหลาย เพราะบ้างก็ว่าพระอังคารกับพระขันทกุมารเป็นเทพองค์เดียวกัน แต่บ้างก็ว่าไม่ใช่องค์เดียวกัน

ตามความเชื่อแรกนั้น มีหลักฐานจากคัมภีร์ *มหาภารตะ* และ *รามายณะ* ว่า พระศิวะทรงหว่านเชื้อพิษของพระองค์เองลงไปไฟให้ไฟได้หลอมใหม่เชื้อพิษนั้น แล้วจึงโยกเข้าถ้ำที่เหลือนลงในแม่น้ำคงคา (คงเป็นคงคาสวรรค์) ก็บังเกิดเป็นเทพบุตรองค์หนึ่งคือ พระขันทกุมาร หรือพระกรรตติเกยะ

ซึ่งตำนานนี้ถือว่า พระขันทกุมารเกิดจากพระศิวะเพียงลำพัง แต่ก็นับถือกันว่าเป็นโอรสพระอุมาด้วย เพราะพระอุมาเป็นมเหสีของพระศิวะ และก็นับถือว่า พระคงคาเป็นพระมารดาของพระขันทกุมารเช่นกัน เพราะก่อนจะกำเนิดเป็นพระขันทกุมาร ถ้ำถ้ำนั้นถูกชะล้างด้วยแม่น้ำคงคา บ้าง

ก็ถือว่าพระขันทกุมารเป็นโอรสของพระอัคนีด้วย เพราะทรงถูกไฟหลอมใหม่ก่อนจึงเกิดเป็นองค์เทพบุตรขึ้น

แต่บางตำนานก็ว่า พระขันทกุมารเป็นโอรสของพระคิเวกับพระอุมา ร่วมกัน โดยมีกำเนิดอย่างอาศัยเพศสัมพันธ์ของพระบิดาพระมารดา

เนื่องจากพระขันทกุมารเป็นแม่ทัพหน้าในคราวปราบดาภิเษก (ท้าวตรีบุรุษ) จึงทรงดำรงตำแหน่งเทพแห่งน้ำกรบหรือเทพแห่งสงคราม

ส่วนความเชื่อที่ว่า พระขันทกุมารกับพระอังคารเป็นเทพคนละองค์กันนั้น ก็เพราะคัมภีร์ *ศานติศาสตร์* หรือ *ปาราศรโหราศาสตร์* กล่าวว่า พระอังคารเป็นโอรสของพระธรณี โดยไม่ได้กล่าวถึงนามของพระบิดา (แต่ในคัมภีร์ *ปุราณะ* กล่าวว่า พระธรณีเป็นชายาของพระนารายณ์ ที่เกิดเหตุระหองระแหงกันในตอนหลัง จึงอาจสันนิษฐานได้สองนัยคือ หนึ่ง พระนารายณ์เป็นพระบิดาของพระอังคาร สอง พระอังคารเกิดจากพระธรณีโดยลำพังอย่างการกำเนิดของเทพที่ไม่ต้องอาศัยเพศสัมพันธ์)

และบ้างก็ถือว่า พระอังคารกำเนิดในวาระณะกษัตริย์แห่งภารทวาชโคตร (หรือวาสิष्ठโคตร) ที่เมืองอวันติ

ส่วนใน *เชลิมไตรภพ* กล่าวถึงกำเนิดของพระอังคารแตกต่างออกไปว่า พระคิเวทรงร้ายพระเวทให้กระบือแปดตัวปละเอี้ยดลง แล้วห่อด้วยผ้าสีแดงหลัว (สีของแก้วเพทาย) พรหมด้วยน้ำอมฤต ก็เกิดเป็นเทพบุตรองค์หนึ่งขึ้น จึงทรงให้นามว่า พระอังคาร

พระอังคารในทางไสยศาสตร์ พวกอริยกะถือว่า ทรงเป็นเทพผู้รักษาและสถิต ณ ทิศอากาศนัยของเขาพระสุเมรุ และเป็นเทพผู้รักษาตุ๊กตาล คือ ฤตววรรษ (ฝน)

รูปลักษณ์ของพระอังคารตามความเชื่อถือที่นิยมกันคือ ทรงเป็นเทพที่มีลักษณะของมหาบุรุษที่เข้มแข็ง ทรงพลัง พักจรัด รูปร่างสูงใหญ่ ลำสันเอวเล็ก ผิวกายแดง (บางทีก็ว่าทรงมีสีกายอย่างสีแก้วเพทาย บางตำราว่าเป็นสีลูกหว้า และบ้างก็ว่าสีดำแดง) ทรงภูษาสีแดง หัตถ์ดอกไม้แดง อาภรณ์แก้วโกเมน วิมานเป็นทับทิม มีสีกร ถือเทพคัสตรา หอก ศูล และกระบอง

ทรงมีนิสัยขุ่นเคี้ยวดุร้าย

เทพพาหนะคือ มหิงสา (บางตำนานว่าเป็นแกะ และตำนานที่ว่า พระอังคารกับพระขันตุมารเป็นเทพองค์เดียวกันก็ว่าเป็นนกยูง) มีชายาชื่อ เกามารี หรือเสนา หรือเทวเสนา (Devasana)

แต่ความเชื่อของชาวอินเดียบางส่วนกลับว่า พระอังคารทรงเกลียดผู้หญิง (แล้วพระองค์มีชายาได้อย่างไร หรือจะทรงเกลียดก็เฉพาะแต่ผู้หญิงอื่น ยกเว้นพระชายาไว้เพียงองค์เดียว เรื่องนี้ผู้เขียนก็หาหลักฐานมายืนยันแน่ชัดไม่ได้เช่นกัน) ผู้หญิงจึงถูกห้ามไม่ให้เข้าไปบูชาพระอังคารในเทวสถาน ว่ากันว่าสาว ๆ ชาวภารตะเองก็ไม่ค่อยยอมเชื่อคำห้ามนี้เท่าไรนัก มักพากันลักลอบเข้าไปบวงสรวงบูชาพระอังคารเสมอ คงหวังให้พระองค์เห็นใจ เลิกเกลียดชังผู้หญิง และขอพรในทำนองว่า ให้พระองค์ประทานความสุขสวัสดิ์แก่เธอและครอบครัว รวมทั้งช่วยจัดภยันตรายทั้งหลายที่จะเกิดแก่สามีของพวกคุณเธอด้วย เฮ้อ! พระอังคารท่านก็คงเหนื่อยเอากการละ ก็ขนาดมีข่าวว่าท่านเกลียดแล้ว แม่พวกสาว ๆ ยังอุตส่าห์ลอบเข้าไปขอพรท่านที่ละเป็นกระบวนโกยอย่างนี้ได้

นอกจากนี้ความเชื่ออีกอย่างหนึ่งของชาวฮินดูก็คือ วันอังคารเป็นวันดี ไม่ว่าจะเริ่มต้นทำงานการอะไรทั้งทางกิจการ เช่น การออกเดินทาง หรือการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ก็จะเลือกวันอังคารเป็นปฐมฤกษ์ เพราะถือว่าเป็นฤกษ์มงคล และถือว่าสีแดงซึ่งเป็นสีแห่งเลือด เป็นสีที่เหมาะสมและถูกโฉลกกับพระอังคาร ดังนั้นชาวฮินดูจึงนิยมสวมเสื้อผ้าสีแดงในวันอังคาร เพื่อความเป็นสิริมงคลและโชคดี ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องสีตามวันนี้ ทางไทยเราถือแตกต่างจากทางอินเดีย โดยมีหลักฐานจากตำรา *สวัสดิรักษา* บรรยายไว้ว่า

วันอาทิตย์ลัทธิโซคโกลกดี
เอาเครื่องสีแดงทรงเป็นมงคล
เครื่องวันจันทร์นั้นควรสีนวลขาว
จะยืนยาวชั้นษาสถาพล
อังคาร ม่วง ช่วงงาม สีครามปน
เป็นมงคลขัตติยา ไม่ราศี
เครื่องวันพุธ สดสีแสด
กับเหลืองแปดปนประดับสลัปสี
วันพฤหัสบดีเครื่องเขียวเหลืองดี
วันศุกร์สีเมฆหมอกออกสงคราม
วันเสาร์ทรงดำจึงล้ำเลิศ
แสนประเสริฐ เลียนศึกจะนิชาม
ทั้งฟ้าซี้ซี้ประดับงาม
ให้ต้องตามลีสันจึงกันภัย

ในคำกลอนนี้ระบุว่า สีประจำวันอังคารคือสีม่วงปนคราม ซึ่งก็แตกต่างจากบางตำนานที่ให้สีประจำวันนี้เป็นสีชมพูไปจนถึงสีแดงจัด (คล้ายกับของอินเดีย)

คราวนี้เรามาดูพระอังคารตามความนิยมของทางโหราศาสตร์กันบ้าง เขาถือกันว่า พระอังคารเป็นเทพพเคราะห์ที่ไม่ถูกกับพระอาทิตย์และพระเสาร์ แต่เป็นมิตรกับพระศุกร์

ทั้งยังเชื่อกันว่า คนที่เกิดในวันอังคาร มักจะเป็นคนกล้าหาญ เชื้อมัน

พิศห้องคูหาศิลาลาย	โสภาสเลื่อมพรายฉายฉาน
ฝ่าผลึกลาดเลิศอลงการ	แก้วประพาฬดาดพื้นเป็นเงางาม
มีแท่นเนาวิธานจำรัสสว่าง	เพดานดวงมุกดาเรืองอร่าม
บ้างเป็นพวงพู่ห้อยพลอยพลาม	ดวงดาววาววามสว่างตา
ที่นอนนางบุปผามาลาลาด	แสนสะอาดหอมหวนทั้งคูหา
จรุงรีนขึ้นรสสุคนธา	ตั้งห้องทิพรัตนาสถาวร

และพวกนางทั้งห้าก็ชอบไปเล่นน้ำที่สระมุจลินท์ จึงเป็นเหตุให้พระ
อุณรุฑได้พบเห็นเข้า และได้พวกนางเป็นชายา

นี่เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวนางกนิรีในวรรณคดีไทย ซึ่งไม่ค่อยได้
พูดถึงกนิทร (เพศชาย) เลย จะเป็นเพราะเหตุผลกลใดก็ไม่ทราบ ❀

ครุฑ

ตำนกำเนิดของครุฑ ในทางพุทธกับทางพราหมณ์นั้นมีส่วนผิดแผกแตก
ต่างกันเล็กน้อย คือทางพุทธถือว่า ครุฑเป็นชื่อของสัตว์ปีกจำพวก
หนึ่ง ครึ่งคนครึ่งนกอาศัยอยู่ที่ป่าจิว มีอยู่ด้วยกันเป็นฝูงและมีจำนวนมาก
อย่างที่เคยเล่าแล้วในประวัติของพระอินทร์ว่า ตอนที่พระอินทร์พานางสุชาดา

พญาครุฑ

หลบหนีออกจากพิภพอสูร ได้พาราชรถทรงแล่นเลยเข้าไปในป่าจิว ทำให้พวกลูกครุฑเกิดใหม่ตกใจเสียวรถ จนเกือบจะพากันพลัดตกลงจากรัง พระอินทร์จึงตัดสินใจย้อนรถกลับ เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกครุฑต้องตายเพราะตกจากรัง

ส่วนในทางพราหมณ์นั้น ถือว่าครุฑเป็นชื่อเฉพาะตัวของโอรสองค์หนึ่งของพระกัศยปมูณี (หนึ่งในเจ็ดพรหมฤๅษี หรือพระประชาบดี) กับนางวินตา (ธิดาพระทักษะ) เรื่องราวการกำเนิดของครุฑนั้น เล่ากันว่า พระทักษะ (หนึ่งในเจ็ดพรหมฤๅษีเหมือนกัน) ได้ยกธิดาสิบสามองค์ให้เป็นชายาของพระกัศยป และในจำนวนธิดาสิบสามองค์นี้มี นางวินตา และนางกัทธูรวมอยู่ด้วย

นางกัทธูได้ขอพรจากพระสวามีว่า ให้นำงมีไอรสถึงพัน ซึ่งมีความเก่งกล้าสามารถมาก นางวินตาก็ได้ยินดังนั้นก็ขอพรจากพระสวามีบ้าง แต่นางขอพรให้มีไอรสเพียงสององค์ ทว่าขอให้มฤทธิมากกว่าเหล่าไอรสของนางกัทธู ไม่ใช่ไม่นานต่อมา ทั้งนางวินตากับนางกัทธูต่างก็คลอดไอรสออกมาเป็นไข่ โดยนางวินตามีไข่เพียงสองฟอง แต่นางกัทธูมีไข่ถึงพันฟอง ตามพรที่ขอพระกัศยปไว้ และพอถึงกำหนดเวลาอันควร ไข่ทั้งพันของนางกัทธูก็ฟักออกมาเป็นตัวซึ่งก็คือ นาค

แต่ไข่ทั้งสองของนางวินตาก็กลับยังไม่มีที่ท่าว่าจะฟักออกมาเลย นานเข้านางวินตาก็ยิ่งร้อนใจ ในที่สุดอดรอนทนไม่ไหว ก็เลยลองเคาะไข่ออกมาดูฟองหนึ่ง ปรากฏว่าในนั้นมีเทพบุตรอยู่องค์หนึ่ง แต่เป็นเพราะออกจากไข่ก่อนกำหนด เทพบุตรองค์นี้จึงมีแค่ครึ่งตัว คือส่วนตั้งแต่ต้นขาขาดหายไป

เทพบุตรองค์นี้ซึ่งก็คือ พระอรุณ จึงโกรธพระมารดาามากว่าเป็นต้นเหตุทำให้ตนพิการ ก็เลยสาปนางวินตาก็ให้ต้องตกเป็นทาสนางกัทธูนานห้าร้อยปี จนกว่าไอรสองค์ที่สองจะเกิดมาช่วย แล้วก็เหาะหนีพระมารดาขึ้นบนฟ้า ซึ่งต่อมาพระอรุณก็ได้เป็นสารภีของพระสุริยาทิตย์ (พระอาทิตย์) เพราะทรงมีร่างกายใหญ่มหึมา พอที่จะช่วยบังแสงจากกายพระสุริยาทิตย์ให้อ่อนลงได้บ้าง

จะเป็นเพราะคำสาปแช่งของพระอรุณ หรือเป็นเพราะนางกัทธูยังไม่หายเคืองคำขอพรของนางวินตาก็ไม่รู้ได้ วันดีคืนดีนางกัทธูก็เลยชวนนางวินตามาเล่นทายสิ่มาของพระสุริยาทิตย์กัน โดยมีเดิมพันว่า ถ้าใครแพ้จะต้องตกเป็นทาสของอีกฝ่ายหนึ่ง นางวินตาก็ตกลงและทายว่าม้าของพระสุริยาทิตย์เป็นสีขาว นางกัทธูก็แย้งว่าเป็นสีดำ

ด้วยความกลัวว่าจะแพ้นางวินตา (เพราะม้าของพระสุริยาทิตย์เป็นสีขาวจริงๆ) คิณนั้นนางกัทธูก็ลอบส่งพวกนาคไอรสของตนไปพันพิษใส่ม้าของพระสุริยาทิตย์ พอรุ่งเช้าทั้งสองนางก็มายืนมองอาทิตย์แรกขึ้นกัน แล้วก็นั่งดูว่าม้าของพระอาทิตย์จะเป็นสีอะไร นางวินตาก็มั่นใจในชัยชนะของตนถึงหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นแทบผงะ เมื่อเห็นม้าของพระอาทิตย์เป็นสีดำก็เพราะ

มยุระเวณไทย

มีลักษณะครึ่งนกยูงครึ่งครุฑ โดยมีหัวและหน้ากับหางเป็นนกยูง ลำตัว แขน และขาเป็นครุฑ

พิษนาค ถึงรู้ทั้งรู้ว่าถูกต้อนเสียสูก แต่คำมั่นสัญญาที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงกันง่ายๆ เพราะเดี๋ยวจะถูกกล่าวหาว่าไม่รักษาสัจจะ นางวินตาก็ต้องยอมตัวเป็นทาสของนางกัทรุตั้งแต่นั้นมา

วันเวลาล่วงเลยจนกระทั่งห้าร้อยปีผ่านไป ไซ้ฟองที่สองของนางวินตาก็ถึงกำหนดฟักออกเป็นตัว เมื่อไซ้ฟองนั้นแตกออก ร่างของครุฑก็ปรากฏ มีหัว ปาก ปีก และเล็บเหมือนนกอินทรี ตัว แขน และขาเหมือนคน ใบหน้า สีขาว ปีกสีแดง และลำตัวเป็นสีทอง ซึ่งถือว่าครุฑเป็นจำพวกครึ่งนกครึ่งคนและครึ่งเทวดาเพราะมีฤทธิ์มาก

กล่าวกันว่าแรกเกิดนั้น ร่างของครุฑขยายออกใหญ่โตจนจดฟ้า ดวงตายามกะพริบเหมือนฟ้าแลบ เวลาขยับปีกคราใด บรรดาขุนเขาก็กวักทลายราบด้วยกระแสลมจากปีก รัศมีที่พวยพุ่งออกจากกายรุ่งโรจน์ราวกับ

เปลวไฟสว่างไปทั่วทั้งสี่ทิศ ทำให้เหล่าทวยเทพสำคัญผิดคิดว่าเป็นพระอัคนี จึงพากันมาบูชาเพื่อขอให้คุ้มครอง

แม้ครุฑจะเกิดแล้ว แต่นางวินตาก็ยังไม่พ้นจากความเป็นทาสของ นางกัทรุ วันหนึ่งนางกัทรุได้ชี้ให้นางวินตาทอดนข้ามไปยังมหาสมุทรอีกฝั่ง หนึ่งเพื่อชมธรรมชาติ และครุฑก็ต้องพาพวกนาคข้ามไปด้วย ทำให้ครุฑนึก สงสัยถามมารดาว่า เพราะเหตุใดแม่และตนจึงต้องคอยรับใช้พวกนาคอยู่ เรื่อย นางวินตาก็เล่าความจริงให้โอรสองค์เล็กฟัง ครุฑจึงถามพวกนาคว่า ทำอย่างไรมารดาของตนจึงจะได้พ้นจากความเป็นทาส

พวกนาคปรึกษาหารือกันแล้ว ต่างก็อยากเป็นอมตะ (คือไม่มีวันตาย) จึงตกลงกันว่าจะให้ครุฑไปเอาน้ำอมฤตมาเป็นค่าไถ่แม่ ครุฑก็ตกลง แต่ ก่อนออกเดินทางได้ไปขอเสียบึงอาหารที่จะกินระหว่างทางจากนางวินตาส ีเยก่อน นางวินตาก็สอนว่าให้ไปเที่ยวหากินตามริมฝั่งสมุทร แต่กำชับไว้ว่า

สุบรรณเหมมราช

เป็นสัตว์หิมพานต์ที่มีรูปร่างครึ่ง ครุฑครึ่งหงส์ โดยมีหัวเป็นหงส์ ลำตัว แขน และขาเป็นครุฑ หางเป็นกระหนก

๕

ระวังอย่าได้กินถูกพรหมณ์ เมื่อใดที่กินอาหารแล้วรู้สึกร้อนในท้อง ก็พึงรู้ไว้ว่าได้ผลอกินพรหมณ์เข้าไปแล้ว ให้คายออกมาเสีย

ครุฑรับคำมรดาแล้วก็ลาไป บินไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงหมู่บ้านชาวประมงแห่งหนึ่ง ก็จัดแจงสุดเอาผู้คน บ้านเรือน ต้นหมากรากไม้ ปศุสัตว์ และสิ่งต่างๆ ในที่นั้นเข้ากระเพาะไปหมด (นับว่ากินที่เป็นอาหารมีโอใหญ่เลยทีเดียว) บังเอิญในหมู่บ้านแห่งนั้นมีพรหมณ์อาศัยอยู่ด้วยคนหนึ่ง พอครุฑกินเข้าไปเท่านั้น ก็รู้สึกร้อนท้องเหมือนกับมีไฟเผาอยู่ จึงรู้ตัวว่าได้ผลอกินพรหมณ์เข้าไปแล้ว

ครุฑจึงร้องบอกให้พรหมณ์คนนั้นออกมาเสีย แต่พรหมณ์บอกว่า ถ้าจะให้ทันออกก็ต้องให้มารยาของตน ซึ่งเป็นลูกสาวชาวประมงออกไปด้วย จึงได้ ครุฑก็ยอมตามนั้น ครุฑบินต่อไปจนถึงที่อยู่ของพระกัศยป พระบิดา ซึ่งเป็นดวงดาวสถิตอยู่ในท้องฟ้า พระบิดาก็ชี้ทางให้ไปหาอาหารที่ทะเลสาบแห่งหนึ่ง

ที่นั่นเท่ากับช้างกำลังต่อสู้กันอยู่ เต่าตัวนั้นยาวแปดสิบโยชน์ ส่วนช้างนั้นยาวหนึ่งร้อยหกสิบโยชน์ ครุฑก็ใช้เท้า (กรงเล็บ) จับช้าง อีกข้างหนึ่งจับเต่าไว้ แล้วพาบินขึ้นไปจับบนยอดไม้สูงแปดร้อยโยชน์ เตรียมจะกินทั้งช้างทั้งเต่าเป็นอาหารเบิบบิลดา แต่ต้นไม้ที่นั่นทวนน้ำหนักไม้ไหวจะทำจะหักเอาดี้อๆ

ยิ่งกว่านั้นบังเอิญมีพวกพรหมณ์คนรูหลายพันคนขึ้นไปประชุมทำพิธีบูชาขัญณ์กันอยู่บนคอบหนึ่งของต้นไม้ นั้น ครุฑเกรงจะเป็นอันตรายต่อพวกพรหมณ์ จึงใช้จะงอยปากคาบคอบไม้ที่มีพรหมณ์อยู่ สองเท้าก็ยังคงจับช้างจับเต่า พาบินไปจนถึงภูเขาแห่งหนึ่งที่ไกลถิ่นมนุษย์ จึงวางคอบไม้ที่ลงโดยดี แล้วจัดการเขมือบเท่ากับช้างอิมหิมิพินไป แล้วครุฑก็ออกบินไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ไปถึงดวงจันทร์ (บางตำนานว่า น้ำอมฤตเก็บรักษาอยู่ที่พระอินทร์ ไม่ใช่ที่ดวงจันทร์)

ครุฑก็ตรงเข้าลักน้ำอมฤต พวกเทวดาไม่ยอมก็พากันต่อสู้ป้องกันไว้ แต่สู้ยังไงก็เอาชนะครุฑไม่ได้เสียที ในที่สุดพระนารายณ์ต้องออกรบเอง

สุบรรณเทรา

เป็นสัตว์หิมพานต์ที่มีลักษณะครึ่ง
ครุฑครึ่งเทรา โดยมีตัวเป็นนกครุฑ หัว
เป็นเทรา (กิเลนปนาง) แข็งขาเป็นสิงห์ ขน
หางเป็นนก ๕

(บางตำนานว่า พระนารายณ์ไม่ได้รับกับครุฑ เพียงแต่สรรเสริญและให้พร
ครุฑเฉยๆ เท่านั้น) แต่รบกันไปรบกันมา ก็ไม่มีฝ่ายใดแพ้ฝ่ายใดชนะกันได้
พระนารายณ์ก็เลยทรงหย่าศึก ตกลงเป็นพันธมิตรกับครุฑเสียเลย

โดยครุฑจะยอมเป็นพาหนะให้พระนารายณ์ยามที่เสด็จไปไหนต่อ
ไหน แต่เวลานั่งครุฑจะต้องนั่งอยู่เหนือพระนารายณ์ และขงรูปครุฑก็เป็น
สัญลักษณ์ของพระนารายณ์ด้วย (สำหรับไทยเรา ขงรูปพญาครุฑ เป็นขง
เครื่องหมายแทนองค์พระมหากษัตริย์เรียกว่า ขงมหาราช เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ.
๒๓๙๙ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

หลังจากตกลงกับพระนารายณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ครุฑก็ออกบิน
ต่อไป แต่พระอินทร์ยังไม่ยอมหยุดแค่นั้น ได้ติดตามมาเพื่อจะทวงน้ำอมฤต

เรื่องราวของเหล่าเทพเทวดา
ที่ยังรำลึกอยู่ในสังคมไทยมายาวนาน
กำเนิดและที่มาที่มีหลายตำราหลากหลายตำนาน
ทั้งรูปลักษณ์ หน้าที่ อิทธิปาฏิหาริย์ ที่สะท้อนความเชื่อ
และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างน่าอัศจรรย์
พบกับตำนานของปวงเทพเทวาที่สถิตบนสวรรค์ชั้นฟ้า
และที่มาที่ไปของสัตว์มหัศจรรย์แห่งแดนหิมพานต์ได้ใน
กำเนิดเทวดา

กดสั่งอ่าน

www.sarpornbooks.com
สารปณิศจิตในโทรศัพท์มือถือ

พจนานุกรมสารคดี

ISBN 978-616-00-3406-3

9 786160 034063

© 2016 Sarporn Books

มาลัย (จุฬารัตน์)

ราคา
๗๐๐
บาท